

La relació de Jacint Verdaguer i Terenci Thos i Codina. Dues cartes inèdites de Verdaguer

Jaume Vellvehí i Altimira
(Grup d'Història del Casal, Mataró)

És coneguda la relació de mossèn Cinto amb el mataroní Terenci Thos, especialment a través de la seva comunicació epistolar, de la qual es coneixen quatre cartes. A partir de l'estudi de la figura del mataroní¹ s'ha pogut aprofundir en el coneixement d'aquesta relació, alhora que s'ha enriquit la documentació verdagueriana amb l'aparició de dues cartes inèdites de Verdaguer a Terenci Thos, entre la documentació d'aquest que conserva la família Thos-Messaguer.² El motiu que generarà ambdues lletres fou la publicació de dues obres de Thos, *Les cobles a les Santes* (1883) i la traducció del *Tractat de la imitació de Crist* (1894). Si bé s'intuïa l'existència de la segona perquè se n'ha conservat la resposta de Thos, de la primera, en canvi, no n'hi havia notícia.

La relació Verdaguer - Thos

Terenci Thos i Codina (Mataró, 1841-1903) participà, juntament amb el seu germà Silví, en les primeres convocatòries dels Jocs Florals de Barcelona i va obtenir els primers èxits en els de 1861 i, especialment, en els de 1862. Aquest any els germans Thos es relacionaven amb el Círculo Literario de Vic i publicaven composicions seves en el periòdic *El Ausonense* i, l'any següent, en *El Eco de la Montaña*. En endavant Terenci Thos establí lligams de coneixença i d'amistat amb el nucli cultural de

1. Vegeu Jaume VELLVEHÍ i ALTIMIRA. *Terenci Thos i Codina (Mataró, 1841-1903). Un home de la Renaixença*. Premi Iluro 2002. Mataró: Caixa d'Estalvis Laietana, 2003.

2. Aquesta interessant documentació va ser localitzada amb posterioritat a la publicació de l'estudi sobre Terenci Thos; per tant, continua essent majoritàriament inèdita.

Vic, amb Josep Serra i Campdelacreu, Francesc X. Calderó o, molt especialment, Jaume Collell.

D'una altra banda, Terenci Thos era deixeble i col·laborador de Manuel Milà i Fontanals i Marià Aguiló i Fuster, amb els quals l'uní una gran amistat. Amb el primer, per exemple, formà part de la Comissió de l'Acadèmia de Belles Arts per a la Restauració del monestir de Ripoll el 1863; i fou secretari primer a la junta de l'Acadèmia de Bones Lletres, que el 1868 presidia Milà i Fontanals. Amb Aguiló es conegueren a Madrid el 1860 i en fou col·laborador, tot aportant-li materials i acompanyant-lo en les excursions folklòriques, per exemple el 1862 al Maresme amb Coll i Vehí i Reynals i Rabassa, amics íntims del mataroní. En aquest context, no seria estrany que Thos tingués alguna referència del jove Verdaguer. El més probable, però, és que es coneguessin amb motiu dels Jocs de 1865. Uns mesos després de la seva celebració, a principis de 1866, Marià Aguiló escrivia una carta a Verdaguer on, entre altres assumptes, li deia: «Damá passat li enviarem les Rondalles den Thos, que estan á punt de exir.»³ Efectivament, Verdaguer va rebre un exemplar de *Lo llibre de l'infantesa* de Terenci Thos amb una dedicatòria que diu: «Al Sr. D. Jacinto Verdaguer son afectat amich. Lo Rondallaire».⁴ Verdaguer li escriví una carta amb comentaris afalagadors sobre el llibre. La carta, datada el 14 de maig, diu:⁵ «Encare que un xich tardanes, prenga de bon grat les quatre ralles que li envio no més que pera dirli la meva admiració per son Llibre de la infantesa, que en compte de minvar ha anat sempre en augment fins a la tersa y quarta vegada de llegirlo. Tot m'ha caigut al ull en aqueix ditxós llibre, desde'l comensament del prólech fins la darrera ralla...» Mossèn Cinto va quedar fortament impressionat del treball del mataroní i va elogiar el seu llenguatge: «No pot ser sinó que alguna fada de les que conta vosté, li ha donat aquell llenguatge, pus si fos veritat lo que diuhen

3. Carta transcrita a J. M. de CASACUBERTA [ed.]. *Epistolari de Jacint Verdaguer*, v. I (1865-1877). Barcelona: Editorial Barcino, 1989, p. 35.

4. Aquest exemplar es conserva a la Biblioteca Nacional de Catalunya (BNC), en el fons Verdaguer.

5. La carta fou transcrita per Claudi Omar a Joan MORA I CASTELLÀ, Claudi OMAR I BARRERA i Josep PUIG I CADAFAŁCH. *Triptic de biografies del mataroní il·lustre Dr. En Terenci Thos i Codina. Mestre en Gai Saber*. Mataró: Ajuntament de Mataró / Arts gràfiques Vilà, 1923, p. 71. I més recentment amb comentaris a CASACUBERTA, [ed.]. *op. cit.*, p. 39-41.

que l'aprenqué entre'l poble, jo que'n so fill y m'hi he criat, y fins á avui dia y en una terra en que, com la parla catalana, tot es més pur, fins l'ayre que aleno, hauria trobat lo trau de parlarlo tant bonic; y fins are no m'he vist ab cor d'escriuren una ralla...» En aquesta carta, Verdaguer va prometre a Thos d'escriure un dia una obra semblant al *Llibre de l'infantesa*: «Plague á Deu que cap á mes velleses pugua tornarli'l jornal ab un altre llibre que imitás lo de vosté, no fos sinó de lluny en lluny!»; una promesa que complí pòstumament el 1905 quan es publicà el recull *Rondalles* dins de la col·lecció d'«Obres pòstumes». De fet, sembla que Thos col·laborà amb mossèn Cinto fent-li arribar algunes rondalles. Així, en trobem dues de vinculades a Mataró: *El castell de Mataró* i *Lo boig de Mataró*.⁶ Però és justament a la primera on Verdaguer ens ho confirma: «Em diu Thos i Codina que li contá Manyer que damunt Mataró hi havia dos castells...»

Per una altra carta de Verdaguer a Aguiló, datada entre el 20 i el 25 de desembre de 1871, sabem que el poeta osonenc va fer arribar una de les seves obres, segons Casacuberta el full *Noves cançons de Nadal*, al mataroní.⁷ A la carta es diu: «Estimat amich: Li envio aquestas cançons perque fassa l favor d'entregarne als amichs que solia veure a casa seva. Als S. Milá, Llorens, Coll, Reynals, Nanot, Palau, Monserrat, Soler, [...] a Thos, Pons, y Forteza y Picó, quan vingan a veure l.»

Ambdós personatges s'anirien trametent exemplars dedicats de cada nova obra respectiva que treien a la llum, com ara l'edició de *L'Atlàntida, ab la traducció castellana de Melchior de Palau*, impresa a Barcelona el 1878 i amb una dedicatòria de l'autor i del traductor al mataroní. Aquest exemplar es conserva a la Biblioteca Popular de Caixa Laietana de Mataró i la dedicatòria diu: «Al inspirat autor del Rondallari D. Terenci Thos y Codina. Sos amichs, Jacinto Verdaguer Pbre. Melchor de Palau». Melchior de Palau era mataroní com Terenci Thos i cosí seu. Si bé el procés que conduiria a la traducció de *L'Atlàntida* és conegut, cal dir que darrere d'aquesta edició també hi devia haver Thos i Codina, ja que el llibre va veure la llum gràcies en part a una subvenció que va atorgar-li la Diputació de Barcelona, institució on, aleshores, Thos era diputat i ocupava el càrrec de secretari.

Thos, membre destacat del conservadorisme catòlic i home de Duran i Bas al Maresme, compartia amb Verdaguer molts dels cercles socials i

6. Andreu BOSCH [ed.]. *Jacint Verdaguer: totes les rondalles*. Barcelona: Proa, 1995.

7. CASACUBERTA, [ed.]. *op. cit.*, p. 123-124.

ideològics on es movia, les ja esmentades tertúlies a ca l'Aguiló, la cita anual ineludible dels Jocs Florals de Barcelona o els certàmens catalanistes de la Joventut Catòlica de Barcelona, on Terenci fou membre del jurat de la primera convocatòria el 1879, en què va obtenir premis Jaume Collell. En els de l'any següent, també n'obtingué Verdaguer, havent-hi llavors en el jurat Silví Thos i Codina. Tots dos participaven, a més, en les iniciatives patriòtico-religioses del canonge Collell. El 1881, per exemple, coincidiren a l'aplec de poetes a Montserrat amb motiu de les festes de la coronació de la Mare de Déu com a patrona de Catalunya. Les festes del patronatge i de la coronació de la Verge començaren el 15 d'octubre amb l'ascensió dels poetes al cim de Sant Jeroni, on Jaume Collell va beneir els quatre punts cardinals. Claudi Omar ens descriu l'escena: Terenci Thos «al costat de la Massanés y la Moncerdá, al costat d'en Milá y Fontanals, d'en Rubió y Ors, del Aguiló, de Mossén Cinto Verdaguer y del canonge Collell, llegí, entusiasmant á tothom, la seva hermosa poesia A Catalunya...».⁸

Uns mesos abans d'aquell mateix 1881, Thos havia presentat als Jocs Florals les *Cobles a llabor de les glorioses y benaventurades Santes Juliana y Semproniana verges y martyrs ilurense, Patrones...*, sense èxit. Dos anys després les publicava a Barcelona a la impremta de Jaume Jepús i, com havia fet amb *Lo llibre de l'infantesa* (1866), n'envià un exemplar a Verdaguer, qui li ho agraií en la primera de les cartes inèdites: «Grans mercès per les *Cobles de las Santas Juliana y Semproniana*, que s'ha dignat enviar-me. Las he trobades saborosas, plenes d'unció y de bell y triat catalanesch...».⁹ A la carta, datada a Barcelona el 5 de novembre de 1883, Verdaguer mantenia encara viu el record de les rondalles del mataroní i, com en aquella ocasió, la impressió més bona que li deixava la lectura de l'obra del mataroní era la llengua.

La correspondència de Verdaguer a l'enviament de la darrera obra de Thos no arribarà, que sapiguem, fins al 1888. En la Biblioteca Popular de la Caixa Laietana de Mataró, també s'ha conservat un exemplar de l'edició d'aquell any de *Pàtria* dedicat per mossèn Cinto a Terenci i on llegim: «A mon nou y distingit company en gaya ciencia D. Terenci Thos y Codina.»

8. Claudi OMAR. «Gent notable de Catalunya: Terenci Thos i Codina». *Catalunya Artística* [Barcelona], núm. 103, any III (5 de juny de 1902), p. 352.

9. Arxiu família Thos-Messeguer. La carta havia estat publicada gairebé íntegrament a *El semanario de Mataró*, núm. 63, any II (3 d'agost 1884).

Aquesta referència al títol de Mestre en Gai Saber responia al fet que el mataroní havia guanyat l'Englantina i, amb aquesta, el títol esmentat, en els Jocs que havien estat presidits per l'amic mutu Jaume Collell l'any anterior. Un altre fet que cal tenir en compte en la seva relació és aquesta vinculació del mataroní amb el canonge Collell, i la seva col·laboració en el periòdic *La Veu del Montserrat*, dirigit per aquest;¹⁰ tanmateix, com la relació amb els cercles del bisbe Morgades amb motiu de la restauració del monestir de Ripoll i amb el grup de Vic en general. Alhora, cal tenir present, també, la vinculació de Verdaguer amb Mataró i amb el Maresme.¹¹ Sembla probable que Verdaguer hagués fet estada a casa de Terenci Thos en alguna ocasió, així com a la casa dels Palau, a banda de les visites que feia a la filla del seu cosí germà Joaquim Salarich i Verdaguer, a la farmàcia Spa de la plaça de Santa Maria de Mataró, malgrat que, tal com també recull Josep Ferrer, aquesta relació no s'ha pogut documentar.

El 1894 Terenci Thos va publicar la traducció catalana del *Tractat de la imitació de Christ*, de Tomàs de Kempis, i és precisament en relació amb aquesta fita que la segona de les cartes inèdites completa la seqüència en la relació epistolar amb Verdaguer. Thos ja devia haver-se plantejat aquella empresa l'estiu de 1889, quan comentà la intenció de treballar en una nova obra a Francesc Xavier Calderó, amb motiu de la correspondència mantinguda per l'aparició de la darrera obra d'aquest.¹² Però serà a la carta de Thos a Verdaguer del 26 de maig de 1892 quan sabrem que el mataroní, en aquells moments, ja estava treballant en la traducció: «Ara com ara, en les estones de vaga que'm dextra mon despatx d'advocat estich avansant una traducció catalana del text llatí del Kempis.»¹³ En aquesta

10. Vegeu VELLVEHÍ, *op. cit.*

11. Vegeu Llorenç SOLDEVILA I BALART. «Jacint Verdaguer i el Maresme». Dins: *Professor Joaquim Molas. Memòria, escriptura, història*. Col·lecció Homenatges, 19, v. II. Barcelona: Universitat de Barcelona, 2004; Llorenç SOLDEVILA. «Verdaguer i Argentona». Dins: *Fonts. Butlletí del Centre d'Estudis Argentonins Jaume Clavell* [Argentona], núm. 11 (juliol 2002); Jaume VELLVEHÍ I ALTIMIRA. «La relació de Terenci Thos i Codina i Jacint Verdaguer i Santaló». Dins: *XVIII Sessió d'Estudis Mataronins. Comunicacions presentades*. Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria / Patronat Municipal de Cultura, 2002; Josep FERRER I COSTA. «Les amistats mataronines de Verdaguer». *El Punt* [Mataró] (26 de maig de 2002), p. 29.

12. Vegeu VELLVEHÍ. *op. cit.*, p. 1010.

13. Arxiu Nacional de Catalunya (ANC): (Arxiu de Complement) Col·lecció Verdaguer i Panadès, Codi 595.

carta sol·licita a Verdaguer la seva col·laboració a fi de poder disposar de la traducció catalana del jesuïta Pere Gil, l'única que encara no ha pogut consultar, i justifica la necessitat d'emprendre la traducció amb aquell interès per la llengua que han tingut sempre ambdós personatges: «Fa molt temps que crech que una “Ymitació de Christ” en nostra llengua manca á nostra renaxensa literaria, y com les traduccions de aquells que jo so vist castellanejan per tot arreu, temps fa que'm vaig proposar ferne una tan castissa com sia possible, sens pecar de arcáica y per tant de inintel·ligible». I aquest problema de la llengua, que ja venia de lluny, es reflectí en la traducció, ja que un cop enllestida i abans de dur-la a impremta la deixà llegir a alguns amics, que li retocaren la llengua que hi emprava per considerar-la excessivament clàssica, culta i arcaica, cosa que podria repercutir negativament en l'èxit de l'obra. A aquests dubtes Thos va respondre «que el català del que ara es parla no es altra cosa que el castellà estrafet o deformat, y que ell per un grapat de diners no havia de fer traició á la nostra llengua».¹⁴ En canvi, per Verdaguer, la llengua emprada en el *Tractat*, com ho havia destacat en el *Llibre de la infantesa* o en les *Cobles a les Santes*, era allò que més valor tenia. Ens ho diu el mateix mossèn Cinto en la segona de les cartes inèdites: «molt y gran plaher que he trobat sempre en llegir aqueix unich llibre, V. m'hi afegeix lo plaher de la llengua». La carta l'envià des de la Gleva el 29 de novembre 1894 i li explicava la gran sensació que li havia deixat la lectura de l'obra en un to força amical i complagut. A la Biblioteca de Catalunya es conserva l'exemplar llegit per Verdaguer amb anotacions en llapis fetes per ell mateix.

Terenci Thos va respondre'l uns dies després, el 27 de desembre. Es disculpava pel retard; deia que havia pensat a demanar a mossèn Cinto que li fes una revisió del text abans de dur-lo a impremta, cosa que no fou possible, i, tot lloant la riquesa de la llengua catalana, reconeixia que, posats a fer, ara hi faria algunes correccions lingüístiques: «Es un gran pler veure lo rica y lo rumbanta qu'es aquesta, y es un cárrech de conciencia minvarli una sola de ses belleses, un tan sols dels joyells de son abundós tresor.»¹⁵

14. Claudi OMAR. «La mort del amich». *Sol·ixent* [Mataró], núm. 20, any I (16 de maig 1903), p. 2.

15. BNC: ms. 1529. Trobareu una transcripció amb anotacions a CASACUBERTA, [ed.]. *Op. cit.*, p. 37-38.

Gairebé un any després, l'11 d'octubre de 1895, Thos tornava a escriure a Verdaguer. En aquesta ocasió també tractava de la publicació d'una nova obra, en aquest cas el poema *Sant Francesch*. Segons la lletra, Thos va adquirir l'exemplar en una llibreria de Barcelona. «Comprar un exemplar, qu'encara mollejava, ficar-me al tren y llegir-lo tot de cap á cap avans d'arribar á casa fou tot hu.»¹⁶ El mataroní va quedar força impressionat amb aquesta darrera obra: «Després l'he anat rellegint á troços y assaborint á glops, y no tinc de dirli que m'agrada molt, puig no'm pot agradar més. Lo trovo moltíssim ben sostingut de sentiment y de carácter y ben treta de relleu l'amorosa figura del *Poverino di Dio*. No cal tampoch dir que'l trovo escayent y triat de llenguatge y d'istil.» De fet l'impacte fou tal que, segons ell mateix diu, l'endemà va escriure una ressenya per al *Diario de Mataró y la Comarca*. Com recull Josep M. de Casacuberta, a la Biblioteca de Catalunya es conserva un retall d'aquest diari amb l'escrit de Thos en el fons Verdaguer.

Curiosament, el mateix dia que escrivia la carta, Thos rebia per correu un exemplar del poema de Verdaguer amb una dedicatòria. Es conserva l'exemplar de *Sant Francesch* a la Biblioteca Popular de la Caixa Laietana de Mataró. El bo del cas és que, en preparar l'enviament, mossèn Cinto es va equivocar i en lloc d'enviar l'exemplar dedicat al mataroní li va trametre un exemplar dedicat a Paul Marieton, i a aquest el de Thos. Ens ho diu el mateix Thos en una postdata de la carta: «encara que'l sobrescrit va dirigit á mi, la dedicatòria va á M. Paul Marieton. Penso, donchs, que hi ha hagut una barata entre'ls dos. Per tant, lo primer dia que jo vagi á exa, retornaré'l que so rebut á la llibreria de l'Avenç, esperant rebre'l que suposo que Vosté s'es servit adreçarme y per lo qual li avanço las mes afectuoses gràcies».

Efectivament, al final l'equívoc es va poder desfer i Thos rebé el seu exemplar dedicat. La dedicatòria diu: «A mon estimat amich D. Terenci Thos, inspirat autor del Llibre de la infantesa y traductor de la Imitació de Christ, en penyora de coral afecte.»

També propietat de Thos fou l'exemplar de *Flors de Calvari*, conservat igualment en la Biblioteca Popular i publicat el 1896 a Barcelona, uns mesos després de l'equívoc. Aquest llibre porta una dedicatòria autògrafa de Verdaguer que diu: «Al poeta autor del llibre de la infantesa y tra-

16. BNC: ms. 1529. Trobareu una transcripció amb anotacions a CASACUBERTA, [ed.]. *Op. cit.*, p. 145-146.

ductor de la Imitació de Christ, D. Terenci Thos y Codina. Son admirador y amic: Jacinto Verdaguer P.v.» Si en aquests anys de crisi de Verdaguer, Thos es mostrà com l'amic de sempre, cosa que no havia passat entre Verdaguer i Collell o el seu mateix cosí Narcís,¹⁷ la seva admiració en llegir *Flors del Calvari* degué ser la mateixa que en d'altres ocasions. A més, Thos es va fer ressò de cada novetat que sortia a la llum signada per Verdaguer. Des de la «Fulla catalanista» del *Diario de Mataró* Terenci va recollir la notícia amb comentaris elogiosos de les obres que anaven apareixent. Així, va comentar el *Sant Francesc*, com ja hem dit, i també trobem la notícia de la publicació del *Flors de Calvari* o, en el número del 7 de gener de 1896, de la segona edició de *Jesús Infant*, del qual reproduïx el poema «Los tres reis als peus de Jesús». A la biblioteca del mataroní hi constava un exemplar del *Jesús Infant*, amb una dedicatòria. Malauradament no hem pogut localitzar-lo.

No tenim cap altra dada referent a la relació d'ambdós personatges, només que Terenci Thos va seguir l'obra de Verdaguer fins als seus darrers dies, ja que sabem que a la seva biblioteca hi havia obres verdaguerianes posteriors a aquesta darrera data, per bé que no duïen dedicatòria. Els llibres en qüestió són: *Santa Eulària* (1899), *Aires del Montseny* (1901), *Flors de Maria* (1902) i *La mellor Corona* (1902). Alguns d'aquests exemplars es conserven en la biblioteca mataronina.

Conclusió

La relació d'ambdues figures no es limità pas a l'amical formalisme de la dedicatòria de llurs obres. Ja hem esmentat l'aportació de materials

17. Els versos tan desolats i dramàtics reunits en aquella obra amb la justificació personal i amb els atacs més punxants contra els seus enemics, no eren rebuts de la mateixa manera pels seus detractors. Serveixi d'exemple la carta d'Anicet de Pagès i Puig adreçada a Francesc Matheu, també amic de Thos i datada el 29 de març de 1896, on afronta Verdaguer amb motiu de la possible participació d'aquest en els Jocs d'aquell any: «resultará cierto aquello que me digisteis vos y [Narcís] Oller de que podría haber el proposito de exhibirle [a Verdaguer] en los juegos como prueba de que esta en su sano juicio. [...] su último libro, lleno de mamarrachadas, prueba evidentemente que el ilustre presbítero es víctima de una obsesión tremenda. Vuelve siempre sobre una misma idea y dice mil necedades y tonterías indignas de un poetillo de campanario. [...] basta leer con detención las Flors de Calvari para convencerse de que su autor no está en su cabal juicio.» BNC: ms. 2209 (1183).

rondallístics de Thos a Verdaguer o, com reflecteix la correspondència conservada, els comentaris literaris. Cal afegir encara una altra dada. El 1892, Verdaguer col·laborà amb el mataroní en algun assumpte del qual no sabem res i que degué generar intercanvi de correspondència. Una correspondència de la qual només coneixem la carta del 26 de maig de Thos a l'osonenc i on el mataroní agraeix la col·laboració de Verdaguer en un projecte seu i on sembla que també estava implicat un amic mutu: «Per a son govern dech dirli que d'aqueix projecte n'está també enterat nostre bo y lleyal amich Don Eussebi, qui'm penso obrará com á tal.»¹⁸ Aquest amic devia ser Eusebi Güell, amb qui Thos coincidí com a diputat provincial, en la legislatura de 1877, pel Partit Conservador, en les files del qual formaven.¹⁹

Amb tot, la gran preocupació de tots dos personatges és la llengua. L'un troba en l'altre el model i referent, que serà motiu d'elogis recíprocs. Malgrat tot, si bé sembla clara l'empremta de Thos en l'interès de mossèn Cinto per la rondallística i per la literatura popular, és més difícil precisar-ne la de la llengua.

APÈNDIX

Carta de Jacint Verdaguer i Santaló a Terenci Thos i Codina Barcelona 5 de novembre 1883²⁰

Barcelona, 5 novembre 1883.

Molt estimat amich:

Grans mercès per les *Cobles de las Santes Juliana y Semproniana*, que s'ha dignat enviarme. Las he trobades saboroses, plenes d'unció y de bell y triat catalanesch: mes aixó es una espiga de la garba de son camp, que sia

18. ANC: (Arxiu de Complement) Col·lecció Verdaguer i Panadès, Codi 595.

19. Coincidiren també en altres àmbits, especialment els vinculats al moviment catalanista, com ara el Centre Excursionista de Catalunya, els Jocs Florals, el periòdic *La España Regional*, que Güell finançava, la campanya en defensa del Dret Civil o la Unió Catalanista i l'Assemblea de Manresa, per exemple.

20. Arxiu Thos-Messeguer. Publicada sense data i amb alguna alteració ortogràfica respecte de l'original, a *El Semanario de Mataró*, núm. 63, any II (3 d'agost 1884).

com les primícies que venen davant l'esplet com deya V. en son bellíssim prólech del inimitable Rondallari.

Se repeteix de V.S.S. y amich en Jesús y Maria,

Jacinto Verdaguer Pbre.

Carta de Jacint Verdaguer i Santaló a Terenci Thos i Codina

La Gleva 29 de novembre 1894²¹

Jesús, Joseph y Maria sian nostra companyia. He llegida de cap á cap, y alguns capitols dues y tres vegades, sa traducció de la *Ymitacio de Crist* y li tinch de dir que la trobo verament escayguda y bella. [-] molt y gran plaher que he trobat sempre en llegir aqueix unich llibre, V. m'hi afegeix lo plaher de la llengua. Visca V. molts anys y Deu li pach, ell que es lo gran pagador de totes les obres bones. La seva no se m'apartará ya de prop y espero que tot ensenyantme de caminar pel camins del cel, m'animara tambe á treballar en lo camp de les lletres ahont Deu m'ha donat tan bona companyia.

Mane y dispose d'aquest agrahit é inutil hermita S.S. y a. en Jesus y Maria,

Jacinto Verdaguer Pbre.

N^a S^a de la Gleva Diada de Sant Andreu, 94.

21. Arxiu Thos-Messeguer. Publicada fragmentàriament en el recull de textos llegits en l'acte de cloenda del Centenari de Terenci Thos i Codina, celebrat a Mataró el diumenge 2 de maig de 2004.